

Justisdepartementet
Kriminalomsorgsavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
2008/27839-14/008

Dato:
17.03.2009

HØRING-ETTERKONTROLL AV REGLENE OM STRAFFERETTSLIG UTILREGNELIGHET, STRAFFERETTSLIGE SÆRREAKSJONER OG FORVARING

Det vises til brev av 20.01.2009, hvor det bes om at regionalt og lokalt nivå i kriminalomsorgen uttaler seg om de forslag som fremkommer i rapporten "Etterkontroll av reglene om strafferettslig utilregnelighet, strafferettslige særreaksjoner og forvaring." Det bes om at høringsuttalelsene sendes Justisdepartementet via Kriminalomsorgsavdelingen. Frist for uttalelser er satt til 16.03.2009. Region vest beklager at vår uttalelse kommer en dag forsinket.

Kriminalomsorgen region vest har videresendt høringen til alle underliggende enheter, og Bergen fengsel og Hordaland friomsorgskontor har kommet med kommentarer.

Bergen fengsel sier følgende om høringsnotatets punkt 1.1, som omhandler spørsmålet om det skal opprettes enheter i hver region egnet for utslusing av forvaringsdømte:

"Bergen fengsel er enig i at utslusings-tilbudet til forvaringsdømte er for dårlig. For vår del handler det bl.a om manglende kompetanse om forvaringsinstituttet, manglende ressurser samt at vi ikke har så mange av denne kategorien domfelte. Sistnevnte gjør at det gjerne går litt tid mellom hver gang vi møter på de spesielle forvaringsproblemstillingene. Bergen fengsel har gode muligheter for å legge til rette for utslusing i avdeling med lavere sikkerhetsnivå, både med permisjons- og frigangsordninger, men vi ser at vi mangler kompetanse og ressurser ift oppfølging. Vi ser en særlig utfordring knyttet til dette når det gjelder risikofaktorer i forhold til ny kriminalitet. Vår oppfatning er at det "åpne" forvaringstilbudet bør utbedres. Samarbeidet med andre forvaltningsorganer er viktig i denne sammenheng, og økt kompetanse er nødvendig også hos dem."

Hordaland friomsorgskontor støtter også forslaget om å opprette enheter i hver region egnet for utslusing av forvaringsdømte.

Region vest støtter forslaget om at det opprettes enheter som omtalt, under henvisning til høringen hvor det legges til grunn at forvaringsdømte bør sluses ut nær det stedet hvor de skal bosette seg etter løslatelsen og i nært samarbeid med det lokale hjelpeapparatet. Region vest legger til grunn at opprettelsen av slike enheter også innebærer en tilsvarende styrking av kompetanse og ressurser ved de aktuelle enheter.

Når det gjelder anmodningen om innspill om godtgjørelse til juridisk bistand ved begjæringer om prøveløslatelser, har Bergen fengsel følgende kommentar:

"Ift. juridisk bistand ser vi at dette er en vanskelig problemstilling. Utgangspunktet, mener vi, bør være at innsatte har krav på dekning av sine utgifter i en prøveløslatelsesprosess, også i en innledende fase. Dette begrunnes med den inngripen og usikkerhet en forvaringsdom er for en domfelt. Samtidig ser vi at det må kunne settes visse begrensninger. Her må det gjøres vurderinger, eksempelvis ift. hvor lang tid som gjenstår frem til en mulig prøveløslatelse, og hvilken type bistand det er snakk om. Vi ser at det kan være behov for klargjøring av regelverket på dette punkt."

Kriminalomsorgen region vest slutter seg til Bergen fengsels kommentar. Vi er enige i at det bør åpnes opp for muligheter til fri rettshjelp med et fastsatt antall timer i en tidlig fase av prosessen. Det bør imidlertid legges opp til en konkret vurdering foretatt av fylkesmannen som administrerer regelverket om fri rettshjelp. Vi er av den oppfatning at det ikke bør være noe absolutt krav at saken må munne ut i en hovedforhandling i tingretten, men at vurderingen må bygges på hvor konkret og nærliggende behovet for juridisk bistand er i den konkrete saken.

Forslaget om en nasjonal koordineringsenhet stiller region vest seg positiv til, men bemerker at en slik opprettelse naturligvis må skje innenfor gjeldende regelverk og i samråd med Datatilsynet. Region vest slutter seg derfor til at en slik opprettelse bør skje ved lov.

Region vest slutter seg videre til punkt 2.2 om at det kan være behov for nærmere avklaringer av helsepersonells taushetsplikt blant annet i forhold til påtalemyndigheten. Rekkevidden av taushetsplikten kan generelt by på tvilsspørsmål. Det er viktig at det ikke oppstår usikkerhet i denne forbindelse, enten i form av at taushetsplikten strekkes for langt på bekostning av sakens opplysning eller at det feilaktig gis ut opplysninger som er omfattet av taushetsplikten.

I høringsutkastet punkt 4.3.2 drøftes spørsmålet om hvilken instans som skal ha ansvaret for oppfølging av gruppen strafferettslig utilregnelige. Det følger av punktet at skissen fra utredningsgruppen innebærer blant annet at kriminalomsorgen alltid skal delta i oppfølgingen av den domfelte. Det er påpekt i stortingsmelding nr. 37 (2007-2008) at utredningsgruppens forslag bryter med prinsippet om at kriminalomsorgen som straffegjennomføringsetat ikke skal ha ansvaret for utilregnelige personer.

Hordaland friomsorgskontor har kommet med følgende uttalelse til dette punktet:

"Vi ser umiddelbart at dette vil være en gruppe mennesker som hver for seg kan være meget ressurskrevende. Ifølge Hordaland politidistrikt vil det dreie seg om en "håndfull" mennesker, dvs. til enhver tid mellom fem til ti personer.

Friomsorgen er en straffegjennomføringsetat. Ved innføringen av særreaksjonene opphørte vårt ansvar for de strafferettslig utilregnelige som tidligere var underlagt sikringsinstituttet. Umiddelbart er vår reaksjon på forslaget at vi ikke ser det som riktig at vi skal ha ansvar for utilregnelige. Vi har ikke den helsefaglige kompetansen, vi har ordinær kontortid, vi er ikke ambulante, det er ikke sanksjoner i bunnen.

Vi anbefaler absolutt en videre utredning hvor man ser nærmere på det alternativet hvor innholdet i reaksjonen fastsettes- og følges opp- av behandlingssinstitusjonen."

Kriminalomsorgen region vest slutter seg i sin helhet til uttalelsene fra Hordaland friomsorgskontor.

Med hilsen

for *Marte H. Llo*
Leif Waage
ass. regiondirektør

Karina Hoff
Karina Hoff
rådgiver